de Panorama

Rebellenclub

WEEKBLAD VOOR DE JEUGD

TWEEDE JAARGANG
No 7 — 16 FEBRUARI 1951

DANSJE IN DE KINDERKAMER

HET AVONTUUR VAN

PIET, DE SNEEUWPOP

In het achtertuintje van de familie Smits stond Piet, de sneeuwpop. De kinderen hadden hem 's middags gemaakt en hij zag er heel echt uit met zijn zwarte koologen en grote wortelneus. Voor de grap hadden ze hem een oude hoge hoed van vader Smits opgezet en een sjaal om zijn hals gebonden, en zo maakte hij werkelijk een prachtige indruk. Toch voelde Piet zich — het liep nu tegen de avond — niet erg in zijn sas. „Ik heb het koud," mopperde hij huiverend. „Al ben ik nu honderd keer een sneeuwpop, ik kan er niets aan doen."

Juist op dat ogenblik kwamen er een paar roodborstjes in de buurt. Zij hadden het ook koud en keken, of zij geen beschutting konden vinden. Wacht, daar onder die hoed. Zij vlogen op Piet af, lichtten de rand van zijn hoge zijden een beetje op en kropen er zo goed mogelijk onder.

„Wat zijn we dom geweest om met deze verschrikkelijke kou hier te blijven," zuchtte de ene vogel tegen de andere. „Omdat die mussen er nu plezier in hebben zich te laten doodvriezen, behoeven *wij* het nog niet te doen. De winter is wel een eindje op streek, maar zouden we toch nog niet? . . . ."

„O, zaten we maar in het zonnige zuiden," zuchtte nu de ander, en er sprak 'n groot verlangen uit zijn stem. „In die landen is het heerlijk warm, de zon schijnt er elke dag volop, zodat je er zelfs last van kunt krijgen. Maar dan ga je heerlijk tussen de blaren van de bomen zitten en die wuiven je koelte toe. Je hebt gelijk, we kunnen best proberen, hier vandaan te komen."

En weg vloog even later het tweetal. Het liet Piet, de sneeuwpop, in nadenkend gepeins achter. „Het zonnige zuiden," mompelde hij bij zichzelf. „Altijd zon en warmte. Kon ik daar ook maar komen. Weet je wat, ik probeer het."

Piet rekte zich eens goed uit, zette zijn hoed netjes recht en ging er vandoor, het tuintje van de familie Smits uit, het hek door en de straat op. Daar liep hij op goed geluk over het trottoir. Eerlijk gezegd had hij er geen flauw idee van, waar het zonnige zuiden ergens lag, maar hij liep stevig door en voelde zich al een stuk behaaglijker bij de gedachte alleen al aan de zon en de warmte, die hij daar zou voelen. En ondertussen keek hij goed links en rechts, of hij er haast nog niet was!

Toen, plotseling, zag hij het! Daar moest het wezen! Het was een heel mooi, groot huis, waarop met prachtige verlichte letters „Zuidland" stond! „Door die deur moet ik natuurlijk naar binnen," zei Piet en beklom meteen de stoep, die naar een grote draaideur leidde. „Nu, ik vind dat ik het gauw gevonden heb." (Inderdaad, Piet had het *hotel* Zuidland spoedig bereikt.)

O, wat is het hier prachtig en wat komt me een heerlijke warmte tegemoet, dacht hij, toen hij even later in de grote hal stond. En wat was de grond verrukkelijk zacht!

Kijk, daar had je de bomen ook al! Inderdaad, in een tweetal potten ergens in een hoek stonden een paar vreemd uitziende bomen; echt zoals ze in zuidelijke landen thuishoren, dacht Piet. Wacht, hij ging er naar toe, dan kon hij al het mooie op zijn gemak bekijken. Wat een zonneschijn overal, dacht hij, terwijl hij verrukt naar de grote electrische lichten keek, die van het plafond straalden.

Daar kwamen een paar gasten door de straatdeur naar binnen. Ze merkten Piet direct op. „Wat een aardig idee," zeiden ze tegen elkaar. „Ze verzinnen toch telkens wat nieuws."

„Mammie, het lijkt net een echte sneeuwpop, vindt u ook niet?" vroeg een klein jongetje aan zijn moeder.

Piet genoot! Hij had niet gedacht, dat al dat licht en die warmte zó heerlijk zouden zijn! Van kou was geen sprake meer. Integendeel, als hij heel eerlijk was, moest hij toegeven, dat hij het langzamerhand eigenlijk een beetje té warm kreeg. En van de koelte, die de bomen, waartussen hij stond, hem zouden moeten geven, was jammer genoeg niet veel te merken!

Daar voelde hij het water al van zijn voorhoofd druppen. „Had ik maar een zakdoek bij de hand," zuchtte hij. „Ik transpireer zo verschrikkelijk."

Maar het bleef niet bij een vochtig voorhoofd! Even later droop het water al van zijn kin en van zijn handen en voeten. Het duurde niet lang meer, of hij stond warempel in een *plas!* Plotseling bedacht hij, dat het wel leek of de bomen, waartussen hij stond, groter waren geworden. Nu, die groeien hier ook hard in Zuidland, dacht hij. Maar toen viel het hem op, dat de *grond* langzamerhand dichterbij gekomen was.

En plotseling begreep hij het: *Hij was aan het smelten!*

„Lieve help!" riep hij verschrikt uit. Want hij wist heel goed, dat het niet lang meer zou duren, of er zouden alleen nog maar een plas water, een hoed, een wortel en een paar stukjes steenkool van hem zijn overgebleven!

„Ik moet hier direct weg," zei Piet en strompelde met moeite naar de straatdeur. Even later stond hij weer op straat. Hè, wat was dat heerlijk, weer in de kou te zijn! Hij voelde zich, al lopende, steeds beter worden.

Toen hij eindelijk weer thuisgekomen was en zijn plaatsje in het achtertuintje van de familie Smits had opgezocht, voelde hij zich al bijna weer normaal. Wel was hij iets kleiner geworden en zakte zijn hoed wat over zijn gezicht, maar hij was weer gaaf en stevig.

Nu begreep hij ook pas goed, dat sneeuwpoppen in de kou thuishoren. Ze kunnen zich wel eens verbéélden, dat ze naar het zonnige zuiden verlangen, maar hun juiste plaats is toch buiten in de sneeuw, en dáár moeten ze zich gelukkig en tevreden zien te voelen.

DE GOERAMI OF LABYRINT-VIS

De goerami is een vis, die veel overeenkomst vertoont met onze karper. Maar zijn naam is anders en.... hij leeft niet in ons land, doch in Indonesië. Niet in de zee, maar als huisdier in de visvijvers, die velen er op na houden. Ook komt hij voor in poelen en plassen, welke meestal erg ondiep zijn. Allerlei diertjes, die in de modder leven, vormen zijn voedsel.

En weten jullie, wat nu wel het merkwaardigste is bij deze vissen? Dat ze behalve kieuwen ook nog een orgaan hebben, dat veel overeenkomt met een long. Jullie weten, dat een vis in het algemeen de zuurstof uit het water haalt met zijn kieuwen en als het beest op het droge ligt, sterft het spoedig, omdat het geen lucht machtig kan worden, al wordt het ook van alle kanten door die lucht omringd. Maar de kieuwen kunnen nu eenmaal niet de nodige zuurstof uit die lucht opnemen.

Nu gebeurt het heel vaak, dat de poelen en plassen, waarin de goerami leeft, als het in de droge tijd is geheel uitdrogen. Geen kubieke centimeter water blijft er in; alles verdampt; en dan zie je, dat deze vissen toch niet omkomen. Want hun „long" begint te werken en haalt, evenals onze longen, de zuurstof uit de lucht en zorgt er voor dat de vis niet stikt.

Dit orgaan noemt men echter geen long maar een labyrint, omdat het zulk een eigenaardige vorm heeft, en daarom noemt men ook de vissen, die zo'n orgaan bezitten, labyrintvissen.

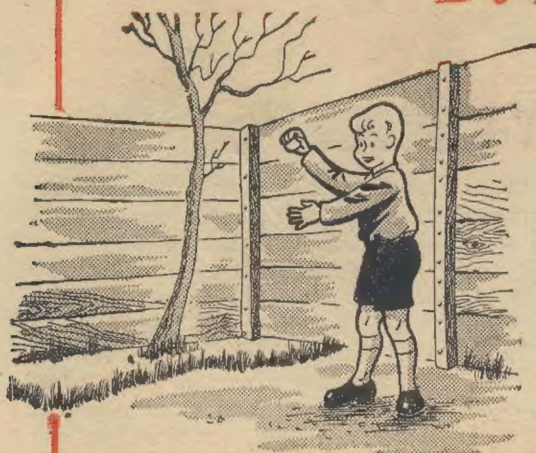
UIT DE LUIERJAREN VAN SJORS

De nieuwe bal

Kleine Jan was jarig ....
O, wat had hij pret!
Moeder zei: „Om acht uur
Hoef je pas naar bed.

Ga maar lekker spelen
Met je vriendje Piet;
Neem je nieuwe bal mee,
Maar verlies 'm niet."

Jan en Piet aan 't rollen,
Steeds maar heen en weer,
Dan weer even gooien,
Om de beurt drie keer.

Daar ineens gooit Jantje
't Balletje te hoog ....
In de tuin van buurman
Vliegt 't met 'n boog!

Piet kijkt eens naar Jantje ....
Jantje heeft verdriet ....
Om de bal gaan vragen,
Nee, dát durft ie niet.

Maar .... hoera! gelukkig....!
Daar komt buurman aan.
Hij bromt: „Hier, kwajongens,
Niet zo hoog voortaan!"

M. R.-S.

LEERRIJKE LESSEN

De zwaluw en andere vogels

Een boer was bezig zijn grond te bewerken en strooide daarna ook het zaad uit.

Een vroege zwaluw had het gezien en ze verzamelde een groot aantal vogels rond zich en zei: „Zien jullie die man en die grond? Weten jullie ook, dat alle netten en andere werktuigen, waarmee jullie gevangen worden, meestal worden gemaakt uit hennep of vlas? Die man daar is bezig 't zaad in de grond te strooien, en indien dat zaad opkomt en de planten rijp worden, weten jullie wat er te wachten staat. Weest dus verstandig en pikt dat zaad op, voordat het de kans krijgt om op te schieten. Voorkomen is altijd beter dan genezen."

Maar toen de zwaluw zag, dat de vogels haar raad in de wind sloegen, vloog ze klapwiekend weg.

De vogels lieten het zaad en de grond met rust en het zaad schoot wortel en er kwamen planten uit, die groeiden en het kwam zover, dat vlas en hennep geoogst werden.

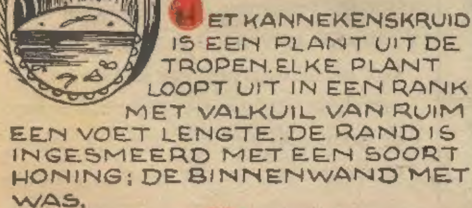
Toen kwam de zwaluw terug en ze zag, hoe vele van die vogels, die ze had gewaarschuwd, in de uitgezette vogelnetten en de strikken terechtkwamen.

Dit leert ons, dat het beter is de oorzaken van wat ons kwaad kan doen aan te vallen dan te wachten totdat de gevolgen er zijn, want dan is het maar al te dikwijls te laat en moeten we ons vaak een aantal ongemakken en onaangenaamheden laten welgevallen. Voorkomen is toch nog altijd beter dan genezen.

ONZE WONDERE WERELD

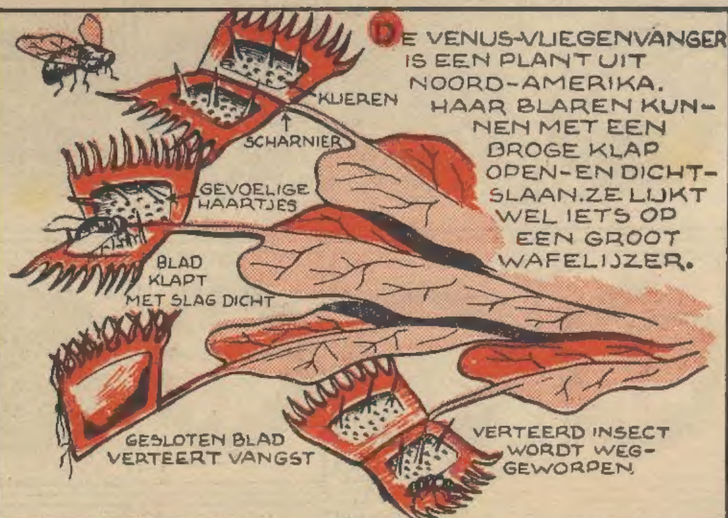
PLANTEN VANGEN EN ETEN INSECTEN

TAL VAN PLANTEN VOEDEN ZICH NIET ALLEEN MET HET SAP VAN DE BODEM, MAAR OOK MET INSECTEN DIE ZE OP HAAST WONDERBAARLIJKE WIJZE WETEN TE VANGEN.

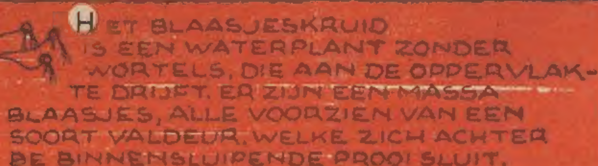

HET KANNEKENSKRUID IS EEN PLANT UIT DE TROPEN. ELKE PLANT LOOPT UIT IN EEN RANK MET VALKUIL VAN RUIM EEN VOET LENGTE. DE RAND IS INGESMEERD MET EEN SOORT HONING; DE BINNENWAND MET WAS.

DE ZONNEDAUW HEEFT KLEVERIGE RANKEN, DIE ZICH ROND ELK INSECT, DAT ZICH OP EEN BLAD NEERZET, SLUITEN. ZE GROEIT OP VOCHTIGE HEIDEGRONDEN.

DE VENUS-VLIEGENVANGER IS EEN PLANT UIT NOORD-AMERIKA. HAAR BLAREN KUNNEN MET EEN DROGE KLAP OPEN- EN DICHTSLAAN. ZE LIJKT WEL IETS OP EEN GROOT WAFELIJZER.

HET BLAASJESKRUID IS EEN WATERPLANT ZONDER WORTELS, DIE AAN DE OPPERVLAKTE DRIJFT. ER ZIJN EEN MASSA BLAASJES, ALLE VOORZIEN VAN EEN SOORT VALDEUR, WELKE ZICH ACHTER DE BINNENSLUIPENDE PROOI SLUIT.

SNEEUW EN SNEEUWKRISTALLEN!

Meisjes en jongens vinden het altijd heerlijk, als er een flinke laag sneeuw gevallen is. Ze kunnen dan fijn sneeuwballen gooien, een sneeuwgevecht houden of 'n grote sneeuwpop maken.

Maar hebben jullie er ook wel eens over nagedacht, hoe feitelijk de sneeuw ontstaat?

Natuurlijk weet je, dat sneeuw, hagel, rijp en ijzel allemaal van water komen, maar als ik je vraag, waarom het nu eens regent en dan weer sneeuwt, dan zullen de antwoorden wel uitblijven.

Ik heb jullie vroeger al eens verteld, dat overal op de aarde water verdampt en dat deze waterdamp opstijgt en wolken vormt. Deze waterdamp nu koelt in de winter en in het voorjaar tot zelfs in April toe — immers: Aprilletje zoet, geeft nog wel eens een witte hoed — soms heel sterk af. We krijgen dan heel koude waterdamp, die even koud is als ijs.

Het kan nu gebeuren, dat uit deze koude waterdamp niet eerst water ontstaat, maar zich kleine ijskristallen vormen, en dat nu is sneeuw.

Deze sneeuwkristallen zijn 'n wonder van schoonheid. Er zijn namelijk heel veel verschillende sneeuwkristallen. Iemand, die de sneeuw onderzocht, heeft er ongeveer vijfduizend verschillende modellen onder gevonden. Uit foto's blijkt duidelijk, dat de meeste sneeuwkristallen een bloemvormige tekening in het midden hebben. Bekijk daartoe maar eens de tekeningen, welke hierbij zijn afgebeeld.

Wil je zelf de verschillende vormen eens bekijken, dan lukt dit ook wel.

Het gaat niet als je zo maar een handjevol sneeuw pakt, maar wel als je het laat sneeuwen op een donkere mouw van je mantel of jas, of op een zwarte doek. En natuurlijk

moet je dan een vergrootglas gebruiken.

Toch valt dit nog dikwijls tegen, en dan zie je alleen maar wat onregelmatige, half gesmolten ijsklompjes.

Dat gebeurt vooral bij een lage barometerstand, dus meestal bij winderig en dooiend weer.

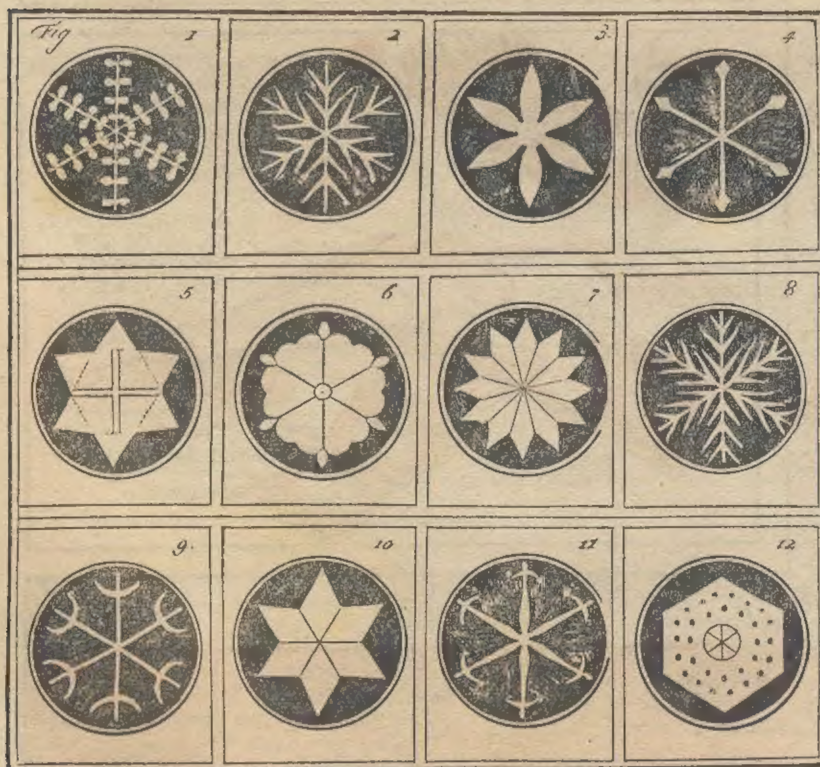
Is de barometerstand echter hoog, bijvoorbeeld bij echt vriezend weer, dan worden meestal prachtig mooie, veelal zeszijdige kristallen gevormd.

Tussen de sneeuwkristallen bevindt zich heel veel lucht. 'n Sneeuwlaag van 30 cm dikte laat bij dooien maar een laagje water van 2½ cm na. Ook dit is van belang.

Sneeuw is juist daardoor een heel slechte warmtegeleider. We zouden kunnen zeggen: bijna een isolator. Het is ook daarom, dat het koren, dat onder de sneeuw zit op de akker van de boer, niet bevriest, zelfs niet bij de strengste koude. Er komt namelijk aldoor warmte uit de grond naar boven. Bij de sneeuwlaag aangekomen, wordt deze warmte echter tegengehouden.

Op deze wijze worden de jonge plantjes dus beschermd. Uiteindelijk werkt zo de sneeuw als de wollen deken op ons bed. Ook die geeft zelf geen warmte, maar houdt het verlies van warmte tegen.

v. d. B.

WAT ZEGT MIJN NAAM?

IN DE KRIJGSDIENST

Meester Dierx had het een en ander verteld over de allereerste eeuwen van onze vaderlandse geschiedenis. Er staat niet zo erg veel van op schrift, en wat we van het leven van onze vroegste voorouders in ons land afweten, moeten we grotendeels afleiden uit vondsten, welke bij opgravingen werden gedaan. „Wat we echter wel van hen weten" — aldus de onderwijzer — „is, dat ze voor oorlogvoeren niet bang waren, en het is dan ook niet te verwonderen, dat het leger in hun naamgeving een belangrijke plaats vindt. Enkele van die „legernamen" uit de vroege eeuwen zijn ook in onze tijd nog gebruikelijk, en een naam als Herman is zelfs nog bijzonder populair.

De namen, welke met het leger verband houden" — zo ging de meester voort — „zijn samenstellingen met „her", en dit is afkomstig van het Oudhoogduitse „hart", dat leger betekent. Ons woord heerbaan, dat eigenlijk baan, weg voor het leger betekent, herinnert nog aan dit oude „her". Aan namen met „her" kennen we, zoals we zeiden, Herman, waarvan de betekenis is: man, flinke kerel in het leger, en waarvan, weinig toepasselijk, de meisjesnaam Hermina werd gevormd, alsmede de omzettingen Harmen, Harman en Harm. Andere samenstellingen met her zijn Harold en Herold, waarvan ons heraut afkomstig is, een samenstelling van „hari" en „walto", en waarvan de oorspronkelijke betekenis legerbeambte is. Voorts Herbert, van „hari" en „beralt": schitterend in het leger; Hertog, van „hari" en „zogo": die met 't leger meetrekt — aanvankelijk was een hertog dan ook een legeraanvoerder. Tenslotte kennen we nog, hoewel hij niet erg meer in zwang is, de naam Herwald, van „hari" en „wart", met de betekenis: bewaker in het leger.

Ook Arminius hoort in deze groep van namen thuis. Deze naam is een verlatinisering van Herman of Harm, waarbij de eerste letter, de h, is weggevallen. Twee personen met de naam Arminius verwierven in onze geschiedenis grote bekendheid. Het zijn Arminius of Herman, de Cherusker, die in het jaar negen na Christus met zijn Germanen in het Teutoburgerwoud het leger van de Romeinse stadhouder Varus verpletterde, en de predikant Arminius — eigenlijk Jakob Harmsen — wiens leer aanleiding gaf tot het houden van de Dordtse Synode."

SMERENBURG

In de zeventiende eeuw was de noordelijkste stad van de wereld een Nederlandse stad, die de eigenaardige naam Smerenburg droeg. Ze lag op het eiland Spitsbergen, dat toen een Nederlandse bezitting was en waarheen elk jaar onze schepen vertrokken om er walvissen te vangen.

Die walvissen werden op het eiland gedeeltelijk tot traan verwerkt. De voornaamste gebouwen waren dan ook traankokerijen, pakhuizen en kuiperijen, die de vaten maakten, waarin de traan naar Nederland werd vervoerd.

Duizenden arbeiders vonden hier werk. In de eerste Meidagen kwamen de schepen aan en af; ijsberen en poolvossen gingen op de loop en verscholen zich in het binnenland.

Het was er de hele zomer zo druk als op een kermis en het leven van een oudhollandse stad ging er gewoon zijn gang: de bakker blies op zijn hoorn als de bollen warm uit de oven kwamen; de waard tapte de glazen vol en de winkelier stalde zijn waren uit.

Maar in Augustus ging ieder weer naar huis en de gebouwen lagen helemaal uitgestorven. Langzamerhand verliep die visserij, want de walvissen vertoonden zich niet meer in de baaien van Spitsbergen. Tenslotte werd in de achttiende eeuw Smerenburg voorgoed door de Nederlanders verlaten.

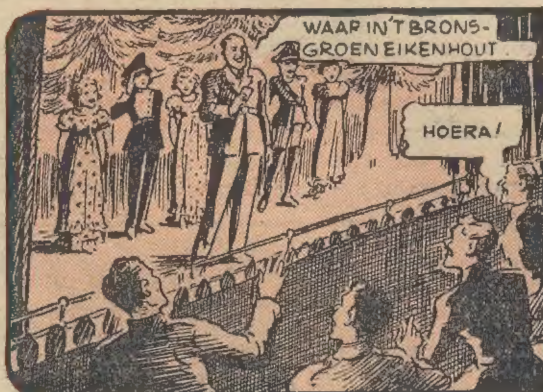
VONKJE a

1 Vonkje dacht, dat ze droomde, toen ze Nannie op de schoot van de majoor zag springen. Maar ze was nog meer verbaasd, toen ze haar vriendinnetje hoorde uitroepen: „O, pappie, wat fijn, dat u hier bent!" „Maar, dat is mijn eigenste Nannie!" lachte deze

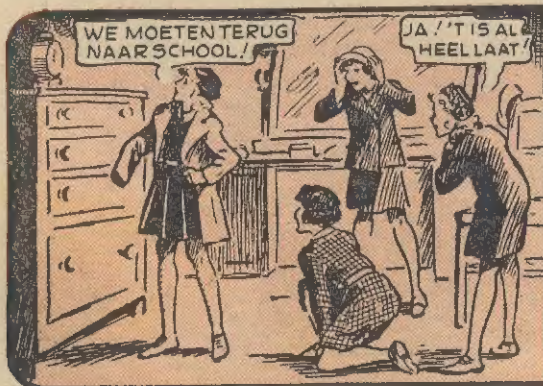
2 Toen de rust was teruggekeerd, trachtte Nannie haar vader mee te slepen naar het toneel. „Maar, wat moet ik daar doen, Nannie?" stribbelde de officier tegen. „U moet een liedje zingen!" lachte Nannie. „Hierheen, pa!"

3 De majoor wilde ten slotte zijn kleine meisje toch niet teleurstellen en zo stond hij weldra op het helder verlichte toneel als leider van het meisjeskoor. Het werd een daverend succes en ieder zong mee.

4 Toen het gordijn was neergelaten, trok de majoor de meisjes met zich mee. „Ik heb in geen jaren zo gezongen!" lachte hij. „Wat heb ik een plezier gehad!" „En wij allemaal eveneens," stemde Nannie blij met haar vader in

5 „We moeten nodig terug naar school," merkte Jantha eindelijk op. „'t Is al heel erg laat!" „Ja," liet Vonkje zich horen. „Laten we goed bij elkaar blijven, want 't is pikdonker." Nannie lachte stilletjes voor zich heen, maar zei niets.

6 Ze ging de meisjes voor uit het atelier en liep recht op een grote auto af. „Wat een prachtige wagen!" riep Lola uit. „Stap maar in, jongens!" zei Nannie, terwijl ze voor haar verwonderde vriendinnetjes de deur opengwaaide.

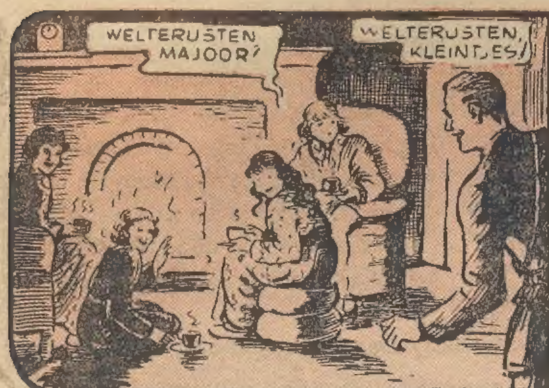
le vrolijke Vrijbuiter

7 Verbaasd gaven Vonkje, Lola en Jantha aan de uitnodiging gehoor. Ze waren nog meer verbaasd, toen ze majoor Haalder in de auto zagen zitten. „Jullie bent met Kerstmis mijn gasten," zei hij. „Juffrouw Barry vond het goed."

8 De verrassing kwam zo onverwachts, dat de meisjes een ogenblik sprakeloos waren. Moe, maar overgelukkig vlijden ze zich op de kussens. Het was een lange rit; maar eindelijk stond de auto voor een groot huis stil.

9 De meisjes voelden zich dadelijk thuis. De majoor liet hen rustig hun gang gaan. Op de avond voor Kerstmis deed hij heel erg geheimzinnig en Nannie zei: „Ik geloof, dat pa surprises voor ons bedacht heeft."

10 Dit herinnerde er haar aan, dat haar vader haar had gezegd, dat haar vriendinnetjes hun kousen bij de schoorsteen moesten ophangen. Met veel pret werd een waslijn boven de schoorsteenmantel bevestigd.

11 Gezellig babbelden ze daarna nog een uurtje en toen ze hun slaapkamer opzochten, was Vonkje zo moe, dat haar ogen dadelijk toevielen. Midden in de nacht schrok ze wakker; ze meende gerucht gehoord te hebben.

12 Ze keek naar de bedjes van haar vriendinnetjes, maar die sliepen rustig. Toen viel haar oog op de schoorsteenmantel en ze zag, dat de kousen verdwenen waren. Daar moest Vonkje het hare van hebben.

Een Dajakse Legende

Duizenden jaren geleden, zo vertellen de Dajaks, was Borneo al bewoond door hun voorvaderen, en toen reeds bevatte het eiland rijke schatten aan goud, zilver en diamanten. Maar die schatten lagen toen nog niet zo diep in de schoot der aarde verborgen. Ze lagen zo maar voor het oprapen, open en bloot op de velden, en iedere Dajak, die zulks maar wenste, kon zich in de schittering dezer kostbare dingen verheugen.

„Hoe mooi is dat alles," riepen de mensen, „kijk eens hoe dat goud glinstert; het lijken wel zonnestralen."

Anderen roemden de heerlijke glans van het zilver en vergeleken die met het zachte fijne maanlicht. Weer anderen raakten niet uitgepraat over de fonkeling der diamanten.

Maar toen gebeurde het, dat het goud, het zilver en de diamanten al die loftiederen der mensen hoorden en ze werden zo hoogmoedig, dat ze probeerden nog mooier te schitteren om de mensen helemaal onder hun bekoring te krijgen.

Dat zag Batara Goeroe, die de toenmalige god der Dajaks was, en hij vreesde, dat de mensen om wille van het goud, het zilver en de diamanten het hogere zouden vergeten. En dat wenste hij niet.

Wat deed Batara?

Op een keer liet hij het regenen, hevig regenen. Maar het waren geen gewone regendruppels die op aarde vielen, maar korrels, kleine witte korrels. Het waren rijstkorrels.

Door hun val van boven drongen de kleine witte dingen in de aarde en kwamen er enige tijd later tot ontkieming. Er vormden zich worteltjes aan, die dieper in de aarde woelden en naar boven verhief zich een klein groen stengeltje.

Dagelijks zagen de mensen, dat die stengeltjes langer werden, dat er zich bladeren ontwikkelden, die vrolijk ten hemel wuifden, als het windje er tegen aan blies. Kleine fijne bloempjes vormden zich eindelijk aan het uiteinde van de lange halmen.

De Dajaks waren opgetogen van bewondering en klapten in hun handen en riepen in vervoering uit: „Wat is dat toch mooi."

Langzamerhand zagen ze het groen der halmen en der bladeren overgaan in goudgeel, en in korte tijd waren de velden overdekt met een vloeibare gouden glans. Zo scheen het tenminste, als de wind de aren en halmen op en neer deed wiegen.

„Een gouden zee, een zee van goud," schreeuwden de gelukkige Dajaks.

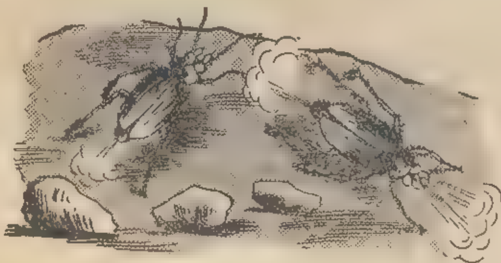
En stomverbaasd zagen ze dat wonder aan.

Kort daarna brak de tijd der hevige regens aan; het water gutste uit de donkere wolken op de gouden zee neer en de Dajaks vreesden, dat die gouden halmen gebroken zouden worden en dat al dat moois zou vergaan. Daarom sloegen ze aan 't werk en plukten voorzichtig een voor een de prachtige halmen af en verzamelden die in hun schuren.

Stel je echter hun verbazing voor, toen ze boven aan de halmen in de aar diezelfde witte korrels terugzagen, die ze voor een paar maanden uit de hemel hadden zien regenen. Een van hen proefde. Anderen volgden en men kwam tot de slotsom, dat het voedsel was, heerlijk voedsel, dat Batara Goeroe voor zijn Dajaks uit de hemel had gezonden.

Nu sprak men nergens anders meer over dan over die rijst. Men zong loftiederen ter ere van het kostbare voedsel, en het goud, de diamanten en het zilver geraakten geheel op de achtergrond; men sprak er zelfs niet meer over. Batara Goeroe had zijn doel bereikt.

Het goud, het zilver en de diamanten voelden zich verongelijkt en.... ze kropen weg in de aarde, dieper, steeds dieper weg, naar het binnenste, waar ze nu met zoveel moeite uit opgedolven moeten worden. De Dajaks hadden er geen spijt van dat ze die kwijt waren, want de rijst stelde hen ruimschoots schadeloos voor het verlies.

PISTOOLKEVERTJE

Elk dier beschikt over een of ander middel, waarmee het zich kan verdedigen tegen zijn vijanden. Denk maar eens aan de klauwen, de gifangels, de hoornen, de stekels enzovoort. Bij sommige dieren echter zijn die verdedigingsmiddelen nogal vreemd, zoals bijvoorbeeld bij de pistoolkevers.

Een vreemde naam, maar volkomen verdiend. Men vindt dit soort kevers in Brazilië en ook in Indonesië en ze zijn niet langer dan twee centimeter. Ze hebben een geelbruin borststuk en zwarte schilden met gele dwarsbanden. Je ziet ze haast nooit overdag, maar tegen het vallen van de avond en 's nachts. Als je dan het licht van je lamp laat vallen op de paden, zie je de diertjes naar alle kanten wegschieten om dekking te zoeken onder de stenen of tussen het gras. Tracht je nu zo'n kever te pakken, dan hoor je met korte tussenpozen een zacht knappend geluid, dat een tikje lijkt op het ontsnappen van damp uit een veiligheidsklep, die nu en dan even wordt opgelicht. Je ziet tevens een witachtige damp, die als een klein wolkje wegschiet uit het achterste deel van het keverlichaam en soms ook tegelijkertijd uit de mond. Die damp ruikt naar zwavelzuur, prikkelt de huid van de hand en kleurt ze bruin. Zo'n kleine kever lijkt dan wel — heel in het klein dan — op een vuur en vlam spuwende draak, die ons herinnert aan de grotere broers uit het sprookjesverleden. Wie weet trouwens of er vroeger niet veel groter soorten van die pistoolkevers hebben bestaan, die wellicht aanleiding hebben gegeven tot al die wonderbare legenden, waarin vuur- en rookspuwende monsters de hoofdrol spelen.

☆

MIDAS'

MALLE MORMELKUREN

☆

Toen had je 't gezicht
van die man moeten zien,
Hij kreeg haast een flauwte
en hij knikte in zijn knieën.
„De hei is behekst," riep hij
stotterend, „'k beloof 't:
Dat door mij een haas
nimmermeer wordt geroofd."
Hij staarde mij aan
als verwachtte hij nog iets,
Maar ik gromde maar door
en ik zei verder niets;
Toen wierp hij meteen
zijn geweer op de grond
En draaide voorzichtigjes
half in het rond.

*

Ik zag er nog nimmer
zo'n kluchtige kwast,
En ik hield van het lachen
mijn buikje maar vast,
Ik kreeg er de traantjes
van in mijn oog,
Maar hoe harder ik lachte,
hoe sneller hij vloog.
Hij raakte geen grond meer
en keek niet eens om;
Dat zijn nu de mannen,
dacht ik, groot en dom,
Want al zijn ze niet bang
voor de donkerste lucht,
Voor een hondje van speelgoed
slaan zij op de vlucht....

(Wordt vervolgd)

De kleine knutselaar

WE MAKEN EEN KLOSVROUWTJE

Zo vaak hoor je moeder of grote zus mopperen: he, waar is het klosje wit of zwart garen nu ook weer gebleven? Hopeloos zoek.

Waarom zouden we eens niet iets knutselen, dat dit klosje binnen het veilige bereik van moeders nijvere handen houdt?

We gaan dus een houten pop maken, een klosjesbewaarstertje, dat tevens een aardig figuurtje is om ergens neer te zetten.

Ons popje bestaat uit elf stukken. Voor nek en lijfje (bovenste deel) kun je een paar stukjes van een bezemsteel gebruiken.

Het rokje wordt gemaakt uit zes stevige flinke ringen, die van beneden naar boven kleiner worden. De afbeelding is duidelijk genoeg om te zien, hoe die ringen op elkaar worden gelijmd of gespijkerd. Lijmen is echter verkieslijker.

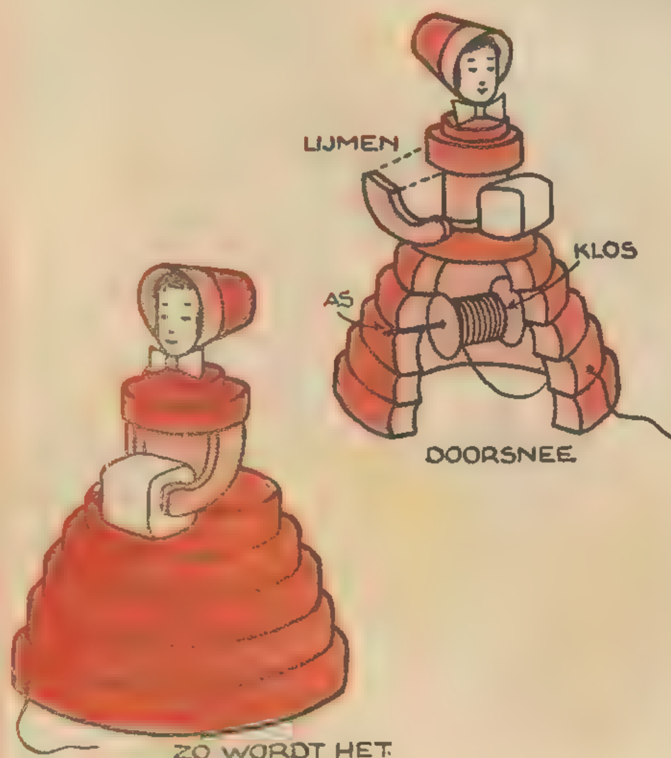
Op de bovenste ring komt het stukje bezemsteel voor 't lijfje, daarop nog een paar schijfjes voor de schouders. Beide armen worden uitgezaagd in de vorm van het voorbeeld en vastgelijmd op de in de afbeelding aangegeven plaats.

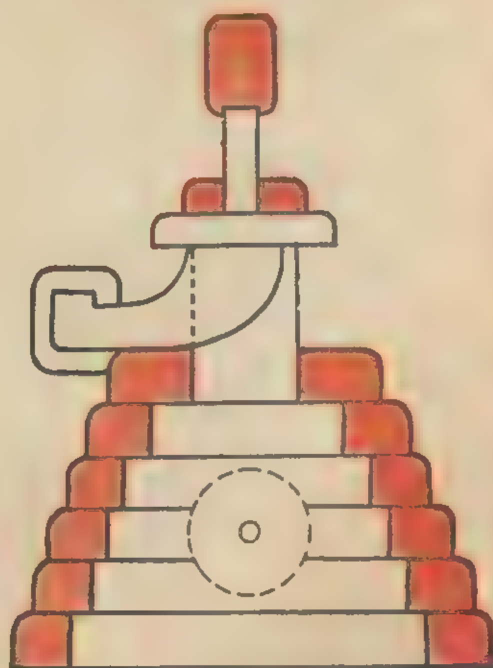
Nu kun je zelf een kopje van hout in elkaar knutselen of je kunt er — dit staat vanzelfsprekend veel aardiger — een poppenhoofdje op aanbrengen, dat je in een winkel voor een kleinigheid kunt kopen. De mof maak je eveneens uit een blokje hout van geschikte grootte, dat je een tikje bijwerkt.

In de onderste ring op een na heb je een gaatje geboord, waardoor je de begindraad van het klosje kunt steken. En in de derde ring van onder af heb je aan de zijkanten van het popje ook een gaatje geboord, waardoor je het asje kunt steken waarop het klosje moet draaien. Gemakkelijker is het, als je het popje een tikje flink van postuur neemt, zodat je over het asje twee klosjes kunt steken: een met zwart en een met wit garen. Dan boor je in de onderste ring nog een gaatje aan de onderkant, zodat je daardoor de draad van het andere klosje kunt steken. Zo heeft moeder alvast twee kleuren ter onmiddellijke beschikking.

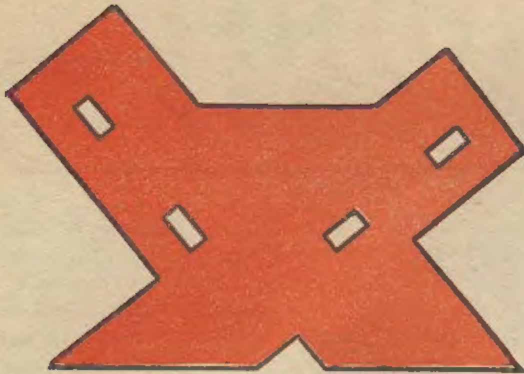
Wie het te lastig vindt om al die ringen uit te zagen, kan ze natuurlijk vervangen door rechte stukken hout, zodat het popje een recht rokje krijgt. Het hangt er maar van af, hoeveel geduld jullie hebben en.... of je het nodige materiaal bij elkaar kunt krijgen.

Dan natuurlijk alles nog 'n kleurtje geven naar smaak, voordat je dit leuke kindje aan moeder cadeau doet.

REKJE VOOR WOORDENBOEKEN

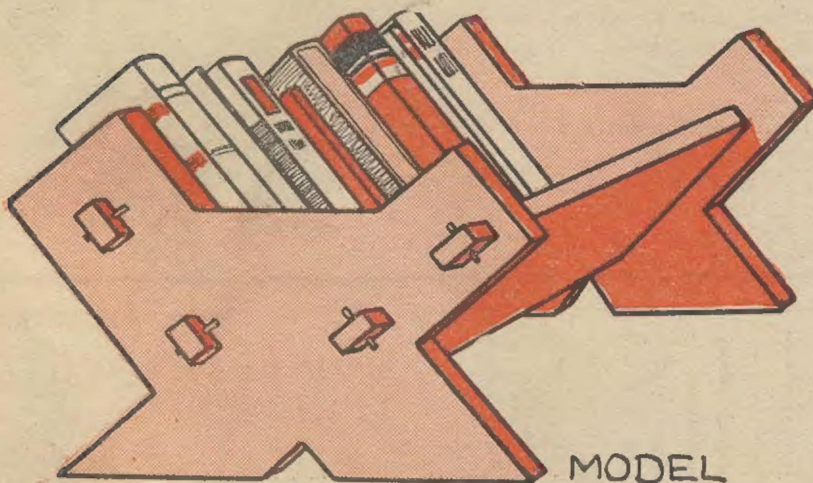

Teken dit model na op de grootte, die je het wil geven.

Let er goed op, dat de hoeken goed haaks worden. Teken dan op het model de vierkante gaten, zoals ze worden aangegeven, zodat de twee linkse met de twee rechtse een rechte hoek vormen. Hoe lang die gaten zijn, komt er niet precies op aan, de breedte moet echter juist zo groot zijn als de dikte van het hout, dat je gebruikt, daar in die gaten de uitstekende stukjes moeten passen, die je moet laten zitten aan de plankjes, waarop de boeken moeten steunen.

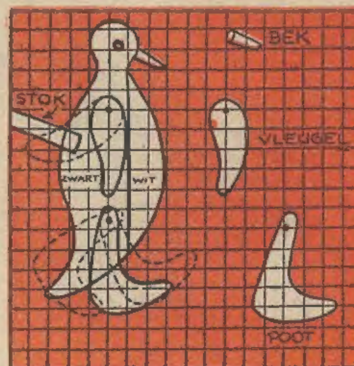
Die dwarsplankjes neem je zo lang als de lengte van het rijtje boeken, dat je er op wilt zetten. Zorg er voor, dat de uitstekende stukken van de dwarsplankjes even breed zijn als de gaten lang zijn en dat ze ver genoeg door de zijplanken heen komen, zodat je er een gat in kunt boren om er een houten pennetje door te steken, dat het hele zaakje bij elkaar kan houden.

Alles kan heel goed van niet al te dun triplex gemaakt worden. Voor je het in elkaar zet, even kleuren met wasbeits, die je, als ze droog genoeg is, nawrijft met een wollen lap, zodat het rekje mooi gaat glimmen.

EEN WANDELENDE PINGUIN

Deze pinguin is van hout en wordt voortbewogen met een stok. Kop en lijf zijn uit één stuk, liefst multiplex, terwijl vleugels en poten afzonderlijk worden uitgezaagd en met schroefjes aan het lijf worden bevestigd. De kurve (gebogen lijn) van de voet is het voornaamste bij het maken van deze vogel, want het is juist die kromming, die de vogel in staat stelt natuurgetrouw te lopen. Natuurlijk moeten de poten zo bevestigd worden, dat ze vrij heen en weer kunnen schommelen. De schroef dus niet te hard aandraaien. Tussen poot en lijf een metalen ringetje leggen, ook tussen hout en kop van de schroef. Dit voorkomt te sterke wrijving. Voor de afmetingen het model raadplegen. Je kunt de vierkantjes zo groot maken als je zelf wilt en dan overtekenen.

WAT WORDT ER GESPEELD?

KNIPOOGJESSPEL

Een aantal stoelen worden in het rond opgesteld en op elke stoel gaat een speler zitten, behalve op één stoel, die onbezet blijft. Achter de leuning van de lege stoel staat hij of zij, die het spel moet leiden.

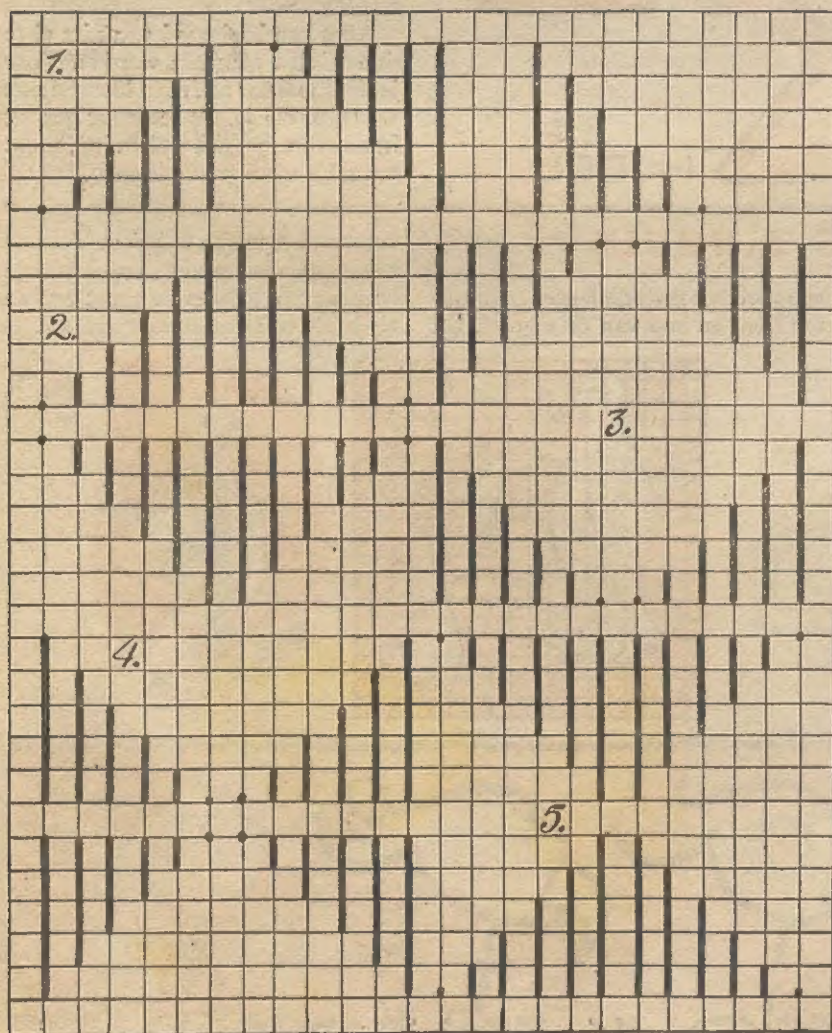
Achter elk kind, dat op een stoel zit, staat een ander kind, dat de zittende moet bewaken.

Nu geeft de leider van het spel een knipoogje aan een of ander kind uit de rondte. De aldus uitgenodigde probeert snel op te staan en op de lege stoel van de leider te gaan zitten, maar het is de taak van diegene, die achter de stoel staan, waarop de geroepene zat, deze bij de schouders te grijpen, voordat hij of zij gelegenheid heeft gekregen om de stoel te verlaten. De bewaker moet dan eveneens goed opletten, naar wie de leider knipoogt. Lukt het niet met een van de kinderen, dan probeert de leider het met een ander. Lukt het wel, dan moet de leider op de verlaten stoel zitten en het geroepen kind wordt leider op zijn beurt. Na enige tijd worden de bewakers op hun beurt „zitters".

Bij dit spel moet gelet worden op twee voorwaarden:

1. De zittende spelers moeten stevig op hun stoel zitten, met de rug flink tegen de leuning. Dus niet zo maar even op het randje en klaar om op te springen.
2. De achter de stoelen staande bewakers moeten voortdurend de handen op de rug houden en mogen die houding slechts wijzigen, wanneer ze merken, dat de zittende aanstalten maakt om de plaat te poetsen.

VOOR DE KLEINTJES

HOE LEREN WIJ TEKENEN?

Wat doen we met die punt en vijf streepjes?

We gaan die punt en die vijf streepjes nu niet afzonderlijk op een regel zetten, maar vlak achter elkaar. Zo krijgen we een figuur, die langzaam groter of kleiner wordt. Een soort trapje dus, en de vorm van dat trapje noemen we: een driehoek. Die driehoek kun je verschillende vormen geven. Het ligt er maar aan, hoe je de lijntjes op elkaar laat volgen (zie fig. 1).

We kunnen nog meer dan een driehoek maken, namelijk ook een vierkantje (fig. 2). En, als we de lijntjes anders zetten (fig. 3), kunnen we dat kleinere vierkant ook nog netjes insluiten in een groter vierkant.

En we kunnen er ook een klosje van maken: een liggend of een opstaand klosje (fig. 4 en 5). Of de figuur van een diabolo. Jullie kennen dat wel: dat klosvormige dingetje, dat je met een touwtje en twee stokjes zo lekker kunt laten snorren, omhoog werpen en weer opvangen op het touwtje?

Hoe gaat het met de *rechte* lijntjes? Toch geen kronkeltjes van gemaakt? Anders, goed oefenen: eerst met korte, dan met langere streepjes.

HOE HEET DAT DIER?

De beginletters van de namen van onderstaande plaatjes vormen tezamen de naam van een wolachtig dier. Hoe heet dat dier?

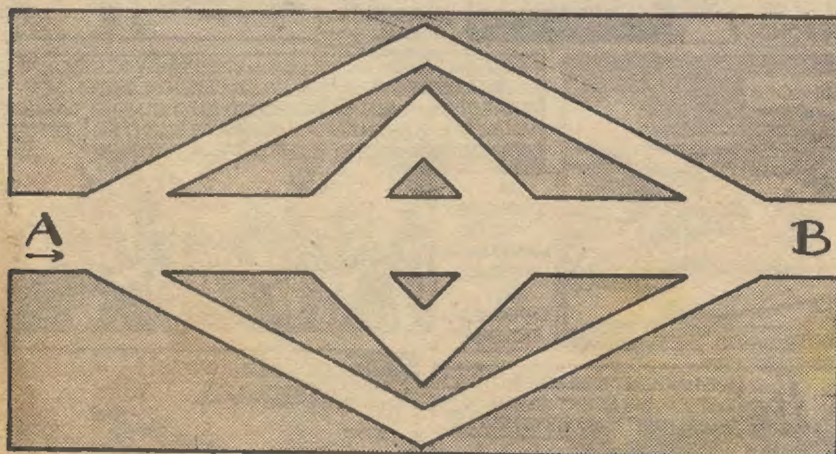

TUINPADEN-PUZZLE

In een tuin zijn de paden aangelegd zoals we hierbij afbeelden. Kun je, beginnend bij A, alle paden een keer doorlopen zonder tweemaal over hetzelfde stuk te gaan en zonder je eigen weg te kruisen bij B uitkomen? Hoe zou je lopen?

OPLOSSINGEN van de puzzles uit ons vorig nummer

Spreekwoordenrebus:

ARMOEDE IS GEEN SCHANDE

Natuurlijk is armoede geen schande. In heel, heel veel gevallen kan iemand, die arm is, daar niets aan doen. Het komt zelfs dikwijls voor, dat in arme gezinnen toch groot geluk heerst, omdat daar behulpzaamheid, opofferingsgezindheid, arbeidzaamheid, tevredenheid leven, allemaal eigenschappen, die van innerlijke adel getuigen.

Tovervierkant:

S	P	A	D	E
P	R	A	A	M
A	A	R	D	E
D	A	D	E	L
E	M	E	L	T

Schildpadpuzzle:

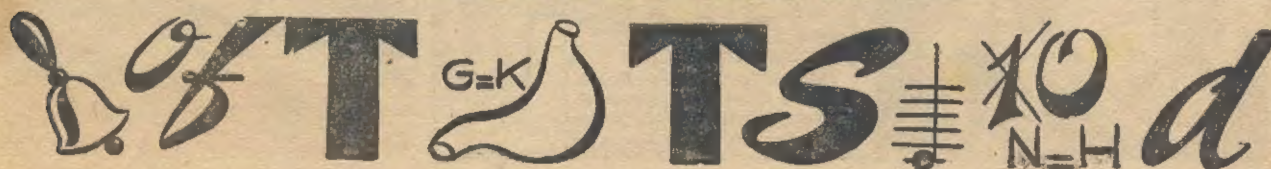
	P	O	P	
P	O		O	E
S	T	O	R	M
A				M
L	O	T	J	E
M	O		A	R
	M		S	

Schutterpuzzle:

1. Walrus
2. vIeren
3. nuLlen
4. valLei
5. vlegEl
6. tandeM
7. schoTs
8. appEls
9. paLjas
10. bLaker

Willem Tell

SPREEKWOORDENREBUS

PIER PANIEK en HET ZUSJE VAN SJORS, SUZIE REBEL

PIER IS ER ZICH NIET VAN BEWUST, DAT HIJ RECHT NAAR ZIJN ONDERGANG RIJDT. ZAL DAN TOCH OCKE VOLKER ONGESTRAFT BLIJVEN?